

ВПЛИВ СТРЕСУ НА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВАГІТНОЇ ЖІНКИ*Л. Р. Нікогосян*

Одеський національний медичний університет

Резюме. У статті представлені результати дослідження впливу стресу на протікання вагітності. У дослідженні взяло участь 111 вагітних жінок другого-третього триместру вагітності. 51 вагітна жінка на момент дослідження перебувала в стані стресу, вони склали основну групу. Інші 60 вагітних в стані стресу не перебували, тому вони увійшли в контрольну групу. У ході емпіричного дослідження вагітних жінок встановлено, що стрес значно погіршує емоційний стан вагітних жінок: у них підвищуються особистісна тривожність і показники нервово-психічної напруги.

Ключові слова: вагітність, стрес, нервово-психічне напруження, тривожність, психологічні стани.

Актуальність теми. Емоційний стрес матері робить негативний вплив, перш за все, впродовж вагітності, а потім пологів і розвиток плоду. Вплив різних додаткових стресогенних факторів порушує природні процеси психологічної адаптації вагітної жінки і негативно впливає на гестаційний процес. Більшість авторів, описуючи у своїх роботах вплив стресу на перебіг вагітності (розлучення, погані стосунки в родині, психологічна несумісність подружжя, нервово-емоційне напруження на виробництві тощо), вказують на наявність у вагітних жінок високого рівня тривоги, підвищеного нервово-психічної напруги, емоційної лабільності, бажання бути опікуваними і захищеними [1, 2].

Мета дослідження. Метою цієї роботи стало виявлення психологічних особливостей вагітних жінок, які знаходяться в стресових умовах.

Матеріали та методи. В дослідженні прийняло участь 111 жінок другого-третього триместру вагітності, які очікують дитину. 51 вагітна жінка знаходилась в умовах стресу, тому вони були об'єднані в основну групу (ОГ). Інші 60 жінок склали групу порівняння (ГП), так як не мають стресових факторів на момент дослідження. Збір емпіричного матеріалу у жінок з ОГ проводилось за допомогою бесіди. Також для визначення психологічних особливостей вагітних були використані тест на виявлення тривожності Спілбергера-Ханіна та «Опитувальник нервово-психічного напруження Т.А. Немчина».

Результати та обговорення. З метою виявлення психологічних особливостей вагітних жінок, знаходяться в умовах стресу, в березні-травні 2014 р. проведено емпіричне дослідження, яке охопило 51 жінку другого-третього триместру вагітності (основна група). Кожна з них перебувала під впливом того чи іншого стресогеного фактора: шок від незапланованої або небажаної вагітності-19,6% (10 жінок); втрата близьких родичів – 29,4% (25 жінок); сімейні кризи: розлучення, чоловік в в'язниці, – 21,57% (11 жінок), аварія – 7,84% (4 жінки).

Визначення рівнів особистісної та ситуативної тривожності проводилось за методикою Спілбергера-Ханіна. Тестування проводилось з використанням двох бланків: одного для визначення особистісної тривожності, другий – для ситуативної тривожності [3].

У таблиці 1 та 2 наведені отримані результати тестування за методикою Спілбергера-Ханіна.

Таблиця 1

Розподіл досліджених за рівнем ситуативної тривожності

Рівень тривожності	ОГ, n =51		КГ, n =60	
	n	%±m	n	%±m
Високий	25	49,01±7,00	5	8,33±3,56
Середній	17	33,33±6,60	15	25,00±5,59
Низький	9	17,65±5,34	40	66,67±6,09*

Примітки: * – різниця достовірна (p<0,05).

Вивчення рівня ситуативної тривожності виявляє достовірну різницю між дослідженими групами. В результаті проведеного тестування виявлено, що майже половина вагітних жінок з ОГ на момент дослідження мали високий рівень ситуативної тривожності. Цей же показник в КГ зустрічався не більше ніж у десяти відсотків досліджуваних вагітних жінок. Низький рівень ситуативної тривожності мали 17% жінок з ОГ та 66% з КГ. Отримані результати дозволяють нам зробити висновок, що вплив стресових чинників на жінок з ОГ призводить до значного збільшення їх ситуативної тривожності, в порівнянні з вагітними жінками, що не мають такого впливу.

Таблиця 2

Розподіл за рівнем особистісної тривожності

Рівень тривожності	ОГ, n =51		КГ, n =60	
	N	%±m	N	%±m
Високий	30	58,82±6,89	40	66,67±6,09
Середній	13	25,49±6,10	13	14,94±4,60
Низький	8	15,68±5,09	7	11,67±4,14*

Дані таблиці 2 свідчать, що у вагітних жінок з КГ рівень особистісної тривожності більше, ніж у жінок з ОГ. Це можна пояснити наявністю тривоги у жінок з КГ, яка пов'язана зі значимістю періоду вагітності в їх житті, наявністю страхів і переживань у зв'язку з вагітністю та пологами. У вагітних жінок, які знаходяться в стану стресу, ці переживання відходять на задній план, у зв'язку з наявністю більш потужного переживання. Розподіл по середньому та низькому рівню особистісної тривожності у двох груп приблизно однаковий.

Наступною методикою, за якою проходило тестування вагітних жінок був опитувальник нервово-психічного напруження Т. А. Немчина [4].

Таблиця 3

Розподіл за рівнем нервово-психічного напруження

Нервово-психічне напруження	ОГ, n =51		КГ, n =60	
	N	%±m	N	%±m
Високий рівень	43	84,31±5,09	1	1,67±1,65*
Середній рівень	9	17,65±5,34	14	23,33±5,46
Низький рівень	-	-	45	75,00±5,59

Примітки: * – різниця достовірна (p<0,05).

За даними таблиці 3 можна побачити, що дослідження виявило високий показник нервово-психічного дискомфорту, а також нервово-психічних порушень у вагітних жінок з ОГ, що дозволяє з високим ступенем достовірності констатувати наявність серйозних психічних психологічних змін, які потребують поглибленої діагностики та корекції.

Висновки.

1. В результаті проведеного тестування виявлено, що майже половина вагітних жінок з ОГ на момент дослідження мали високий рівень ситуативної тривожності. Отримані результати дозволяють нам зробити висновок, що вплив стресових чинників на жінок з ОГ призводить до значного збільшення їх ситуативної тривожності, в порівнянні з вагітними жінками, що не мають такого впливу.
2. У вагітних жінок, які знаходяться в стану стресу, переживання у зв'язку з вагітністю та пологами відходять на задній план, у зв'язку з наявністю більш потужного переживання.
3. Дослідження виявило високий показник нервово-психічного дискомфорту, а також нервово-психічних порушень у вагітних жінок з ОГ, що дозволяє з високим ступенем достовірності констатувати наявність серйозних психічних психологічних змін, які потребують поглибленої діагностики та корекції.

Література.

1. Филиппова Г.Г. Материнство и основные аспекты его использования в психологии // Психологический журнал.– 2000.– Т. 21.– № 6.– С. 47–56.
2. Мальгина Г.Б. Психоэмоциональный стресс в период беременности и перинатальные проблемы.– М.: Эксмо-пресс, 2000.– 222 с.

3. Миронова Е. Е. Сборник психологических тестов. / Миронова Е. Е.– Часть I: Пособие / Сост.– 2005.– 155 с. (с. 16–18)
4. Кабанов М. М. Методы психологической диагностики и коррекции /М. М. Кабанов, А. Е. Личко, В. А. Смирнов // Медицина.– 1983.

ВЛИЯНИЕ СТРЕССА НА ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ БЕРЕМЕННОЙ ЖЕНЩИНЫ

Л. Р. Никогосян

Одесский национальный медицинский университет

Резюме. В статье представлены результаты исследования влияния стресса на протекание беременности. В исследовании приняло участие 111 беременных женщин второго-третьего триместра беременности. 51 беременная женщина на момент исследования находилась в состоянии стресса, они составили основную группу. Остальные 60 беременных в состоянии стресса не находились, поэтому они вошли в контрольную группу. В ходе эмпирического исследования беременных женщин установлено, что стресс значительно ухудшает эмоциональное состояние беременных женщин: у них повышаются личностная тревожность и показатели нервно-психического напряжения.

Ключевые слова: беременность, стресс, нервно-психическое напряжение, тревожность, психологические состояния.

EFFECT OF STRESS ON THE PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PREGNANT WOMEN

L. R. Nykogosyan

Odessa State Medical University

Resume. The article presents the results of studies of the effect of stress on pregnancy. The study involved 111 pregnant women on second or third trimester of pregnancy. 51 pregnant women at the time of the study were in a state of stress, they are the main group. The remaining 60 pregnant women were not under stress, so they went into the control group. During the empirical studying of pregnant women it was found that the stress affects significantly the emotional state of pregnant women: they increased personal anxiety and indicators of mental stress.

Keywords: pregnancy, stress, mental stress, anxiety, and psychological states.